

jog" vagy a „munkavédelem" elvét, amikor a munkát a kozmosz törvényei uralják. Osztályharc sincs, mert e koncepcióban nem jövedelemért, hanem „áldásért" folyik a munka. A munka áldás és harc a mindenség energiái ellen. Így kerül egyazon vonalra Leynél a munkás, a katona és a művész. Minden dolgozó a Harmadik Birodalom katonája s a „testületek testülete", a Munka-front tagja. A német munkás csak ebben a közösségben találhatja meg elvesztett méltóságát. A munkaadók viszont megszabadulva a szakszervezetek terrorjától ugyanebben a testületben újból urai és vezérei lehetnek üzemeiknek.

Amint látható a nemzetiszocialista ideológia pragmatikus. Minden sora, legyen bármily lélektanian ködös, elrövidült és dionizikus, a gyakorlatért, a mai német államszervezés érdekeiért szól. A főellenség ebben az államszervezésben a liberalizmus s ha a német Munkafront a termelés ipari frontján számol fel a liberalizmussal, a paraszt örökösödési törvény a mezőgazdaság terén mér csapást a liberalizmusra. Ezért a jelentősek W. Darré megfontolásai.

Darré is fajelméleti szempontból nézi a német történelmet s úgy látja, hogy az északi faj, mint paraszt és harcos, mint gyarmatosító hősi vércsoport jelent meg a történelemben. Szembeszáll azzal az elmélettel, mely a germánságot nomád és pásztorkodó törzsnek mutatja be, mert színterülte egyedül a gazdálkodó, paraszti életmód az északi faj életterületének titka. Am római hatásra a németiség a történelem folyamán elhagyta a földművelést s a városi foglalkozások felé fordult. Ezért korszakosult el a német nemesség és szegényedett el a parasztság. A Harmadik Birodalom rendeltetése visszaadni a földet „erkölcsi hivatásának", az új örökösödési törvénynek pedig biztosítani kell annak egységét, mert csak így menthető meg a nemesség „vezéri vére".

Röviden ezek azok a vezéreszmék, amiket Vermeil kihámoz a német nemzetiszocializmus doktrinális történetéből. A polemikát mindenütt kerüli, mi is kerültük. A keverék jelleg s a színvonal így is látható. Látszik az ideológia elakadó karektere is. Folytatás lehetetlen. A belső és szerves fejlődés lehetősége kizárt.

FORGÁCS ANTAL: VERSEK

EGY KÖLTŐHÖZ

*Költőhöz méltóbb van-e, mint meghalni a jóért,
szóltál, és a szavad pántlikaként lobogott.
Im, öregem, feldúlva a népjáva és a szabadság,
itt van a perc bizonyítsd, nem vagy-e csak fecsegő.*

TÜNÖDŐ VILÁG

*Szabad az út és alkonyodik,
majd emelkedni kezd az ég felé,
ahol a fáradt felhő andalog,
s lassú huzással száll a hold elé.*

*Min tünődhet e félig holt világ,
és min tünődhet ott a kis tanya?
Ha nem vigyáznának a fák, talán
sikoltva a mennyekig ugrana.*

RIMBAUD

(„Le coin de table“. Fantin-Latour képe a Louvreban)

*A kávéházban, két konok barát közt
könyökölve őrzi élete titkát,
sörénye, akár egy néger leányé,
égig csapódik és hányja a szikrát.*

*Tünődve néz... Hetven év távolából
halált tanít könnyörtelen szemével,
s mögötte az itthagytott idő lelke,
a gyémánt sárga izzásával ég el.*

A SZÉLHEZ

*Erdők hús vonalán alszik a március.
Távol a könnyű világ, füstöl a szárszavú
szél és a csipogó táj fele száll puha
szárnyakon, ábránd kergeti,*

*mint a szerelmest. Ő szél kerekedj el a
sőhajainkkal. A bús, tartóli ég szeret,
s vár mese árnyaival, s rádborul édesen
rejtteni mindent fátyola.*

UTAZÁS

I.

*Európa szolga népei között
zúgott a vonat két napig velem,
az álom szédült tájain szaladt,
mint szép óráiban az életem.*

*Puha faluk és könnyű városok,
rétek, hegyek, folyók, csipkés tavak,
az Adria, a Karszt, a Genfi tó,
mint boldogító, szép tündércsapat*

*ott fénylettek a fülke ablakán.
Ó dús mozi, mélyülő látomás,
forró mozgás, kemény és céltalan,
világteremtő, lobogó varázs,*

*miért mutattad meg hatalmadat?
Mért tártad fel szédítő tikaid*

te édesen vonzó, nehéz gyönyör,
 hogy magadtól azután eltaszits?

II.

A kardját rántva kísért Jellasics,
 s alatta a nép a zágrábi téren
 mozdulatlanul mozog, mint egy képen.

Az Adria széttört, langyos üveg.
 Aztán az ég perelni kezd a Karszttal,
 a tört messziség szürkével vigasztal.

Sűrű, olasztáj, háttér a világ,
 sok fa, két, könnyű domb a Garda tóval,
 egy hatyú száll, talán D'Annunzióval?...

Ő fehér élet, svájci városok,
 mit vártok még a rend burkába zártan.
 e rendetlenül rendezett világban?

A VAK FIU DALA

Szemem lezárt, nehéz
 függőnyei mögött
 minden biztos egész
 sikoltva széttörött.

Jaj milyen karikás,
 lobogó csillagot
 látok, és mily hibás
 halovány-kék napot?

Hideg melódiát
 érzek villogni én
 a fekete világ
 könyörtelen egén.

Torz, tömény dallamok,
 tömör, kemény zene,
 és rámnéz rég halott
 apám fáradt szeme.

Nehéz tekintetét
 a szívem érleli,
 halloom, mint a zenét
 s vörössel béleli

kormos világomat,
 s a halál berkeit,
 a puha halmokat
 elérni ő segít.

KÖD

Menyasszony lett a városunk,
 rajta az új ruha,
 s e bús menyasszonynak a köd
 jólillő fátyola.

Az ember ily fátylak között
 elveszti az esztét,
 s mint fuldokló az ég felé
 nyújtja fáradt kezét.

*De nem segít rajt senki sem,
elnyelik mély ködök,
s a sorsa fölött elcsitul
a világ, az örök.*

*És tovább is uralkodik
a csend, a gyötrellem,
s magányos mécsesként vigyáz
a pislá értelem.*

HEINE ÉS BÖRNE

Irta: FEJTŐ FERENC

Részlet szerző sajtó alatt levő Heine-életrajzából

„L'avenir est á nous!“ — e saint-simonista harci kiáltással nyitott be Heine, 1831 egyik szeptemberi délutánján, a párizsi Hotel de Castille egyik kis, pedáns rendben tartott szobájába. Amikor meglátta rég nem látott kollégáját, — önkéntelenül visszahőkölt. Börne ijesztően lefogyott. Nagy, selyemköpenybe burkolózva ült, helyesebben terpszkedett: „mint egy teknősbéka a teknőjében“, — gondolta tiszteletlenül a tiszteletlennek fejedelme; s mikor időnkint Heine felé emelte-fordította ősz fejét s gyanakvó ábrázatát a költőt fájdalmas érzés fogta el. Elszorult a szive, amikor meglátja a nagy írónak, házikabátja ujjából kibukkanó, szegény, sovány, sorvadó kezét.

Heine a tükörrel szemben ült: nem álta meg, hogy össze ne hasonlitsa magát írotársával. A szánalmat elégedettség váltotta fel benne. Nem lehet oka panaszra. Az arca rózsás, a nyári szünetben, nyaralásban kissé meg is hizott. Börne beteg ember, emberi roncs, szánalmas csontváz, nazarénus... ő kövéredő hellén, szép, illatos... Kissé öntelten, szórazottan mosolygott... — Örülök, hogy jó színben találok — mondta kissé írónikus udvariassággal. Börne felsóhajtott — — Sokat dolgozom, — felelte összeszorítva fogát.

Zavartan nézték egymást s hallgattak, mint akiknek rengeteg közölnivalójuk van egymással. Börne, — amióta találkoztak, — magában kissé megbarátkozott Heinével. Nem csoda: szüksége volt, szüksége lett volna egy barátira, bajtársra; nagyon magányosan élt és verekedett... Ha ők ketten összefognak, életre-halálra, — gondolta: a poklok kapui sem vehetnek rajtuk erőt! Nem, nem érezte versenytársnak, nem irigykedett sikereire, nem féltékenykedett zeneibb, ördögösen könnyedébb s cirkalmasabb stílusára s boldogan olvasta, kívülről megtanulta Heine harcias üzenetét: „Mi korunk nagy feladata?... Az emancipáció... Az egész világ emancipációja s főleg Európáé, amely végre nagykorú lett.“ ...Ime, a született barát, az elrendelt szövetséges.

Most, hogy zavartan ültek, egymással szemben, az alkonyi félhomályban, most, hogy örülnie kellett volna: végre megint együtt vannak! Végre mégis felkereste Heine, akinek látogatását oly régóta várta (azonnal ide kellett volna jönnie)... mégsem örült vagy helyesebben alig örült. Megma-